

รายงานผลการถอดบทเรียน
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)/ศพก.เครือข่าย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓

จัดทำโดย

สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู

กรมส่งเสริมการเกษตร

คำนำ

การจัดทำรายงานผลการถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร หรือศูนย์เครือข่าย เป็นกิจกรรมย่อยในการดำเนินโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยจังหวัดหนองบัวลำภู ได้คัดเลือกศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านโพธิ์ศรีสำราญ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลหัวหนา อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู (ศพก.เครือข่าย) เพื่อเป็นศูนย์เป้าหมายในการถอดบทเรียนครั้งนี้

สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู ได้ดำเนินการจัดทำรายงานผลการถอดบทเรียน ศพก. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
ประวัติความเป็นมาของเกษตรกรต้นแบบ	๑
ประวัติความเป็นมาของ ศพก.เครือข่าย	๕
แรงจูงใจในการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัย	๑๒
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๑๒
ปัญหาอุปสรรคและวิธีการแก้ไข	๑๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม	๑๓
การขยายผลสู่เกษตรกรอื่น ๆ	๑๕
ภาพประกอบการถอดบทเรียน	๑๖

การถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ปี ๒๕๖๓
กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโพธิ์ศรีสำราญ ตำบลหัวนา อำเภอเมืองหนองบัวลำภู (ศพก.เครือข่าย)

*****

๑. ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโพธิ์ศรีสำราญ

บ้านโพธิ์ศรีสำราญได้แยกออกมาจากบ้านหัวนาในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยมีนายแนน บุญกว้าง เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกและในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ นายชัยวิทย์ คามเขต ได้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านคนที่ ๒ ได้ริเริ่มให้ชาวบ้านในชุมชนได้ออกมาช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหาในชุมชน ช่วยกันปลูกจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์สุขของชาวบ้านในชุมชนและในสังคม ปัจจุบัน นางประดับ สมณะ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านโพธิ์ศรีสำราญ หมู่ที่ ๑๓ มีครัวเรือนทั้งหมด ๑๑๒ ครัวเรือน ประชากร จำนวน ๕๙๒ คน แต่ทั้งนี้ มีครัวเรือนที่อยู่ในพื้นที่จริงประมาณ ๑๐๐ ครัวเรือน ที่เหลือไปทำงานต่างจังหวัด ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำไร่อ้อย

๑.๑ เกษตรกรต้นแบบ

นางประดับ สมณะ : เกษตรกรต้นแบบ
เกิดวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๑๒ อายุ ๕๑ ปี
ประวัติการศึกษา : การศึกษาจบมัธยมศึกษาจากโรงเรียนศรีบุญเรือง
วิทยาคาร และ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
การทำงาน : เริ่มทำงานที่โรงงานทอผ้า จังหวัดสมุทรสาคร
เริ่มกลับมาทำการเกษตรเนื่องจากทางบ้านไม่มีคนทำนา ปี ๒๕๕๒ เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปี๒๕๕๘ เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ตำแหน่งทางสังคม : ผู้ใหญ่บ้านบ้านโพธิ์ศรีสำราญ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลหัวนา อำเภอเมือง อากาศสมัคร
สาธารณสุข คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อากาศสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

วิธีการดำเนินงาน/ข้อมูลกิจกรรมด้านการเกษตร : ที่ดินมี ๒ แปลง คือ แปลงที่ ๑ จำนวน ๓๒ ไร่ :
กิจกรรมการเกษตร คือ ทำนา ๑๕ ไร่ (ข้าวเหนียว กข.๖ จำนวน ๑๐ ไร่ ข้าวเจ้าหอมมะลิ ๑๐๕ จำนวน ๕ ไร่)
ไม้ผล ๕ ไร่ ป่าผสมผสาน ๘ ไร่ สระน้ำ ๔ ไร่ แปลงที่ ๒ จำนวน ๑๖ ไร่ : กิจกรรมการเกษตร คือ ทำนา ๑๐
ไร่ (ข้าวเหนียว กข.๖ จำนวน ๖ ไร่ ข้าวเจ้าหอมมะลิ ๑๐๕ จำนวน ๓ ไร่ ข้าวเหนียวแดง จำนวน ๑ ไร่) ไม้ผล
๔ ไร่(มะม่วง ลำไย เงาะ ส้มโอ) สระน้ำ ๒ ไร่ ปัญหาในการทำการเกษตร : น้ำในการทำการเกษตรไม่เพียงพอ
และไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำ

ภาพกิจกรรมด้านการเกษตรการผลิตข้าวอินทรีย์

ภาพกิจกรรมด้านการเกษตรด้านปศุสัตว์/ประมง

ภาพกิจกรรมด้านการเกษตรด้านการผลิตผักปลอดภัย/ผักอินทรีย์

ภาพกิจกรรมด้านการเกษตรด้านการปลูกไม้ผล

ภาพกิจกรรมด้านการเกษตรด้านการปลูกไม้ผล

การรับรองมาตรฐานด้านการเกษตร : ผ่านการรับรองแปลงแบบชุมชนรับรองแบบมีส่วนร่วม Participatory Guarantee Systems (PGS) ในแปลง ๓๒ ไร่ เป็นเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๕๘ และได้รับการสนับสนุนการปรับที่ดิน ขุดคลอง แนวกันชน และน้ำบาดาลจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผ่านการอบรมคณะกรรมการเกษตรอินทรีย์ปี๒๕๕๙ ทำหน้าที่ตรวจแปลงอินทรีย์ และเริ่มมีสินค้าเกษตรอินทรีย์จำหน่าย ตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ โดยจำหน่ายในลักษณะ online และมารับซื้อหน้าสวนโดยตรง

รายได้ : รายได้จากภาคการเกษตร จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตร ๑๒๐,๐๐๐ บาท/ปี

ความรู้และความสามารถ : การทำนาแบบอินทรีย์ โดยใช้ปุ๋ยคอก ใช้ปุ๋ยพืชสด เช่น ปอเทือง ถั่วเขียว การทำปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง การไถกลบตอซัง

ความโดดเด่น/ความเป็นผู้นำ : นำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดแก่สมาชิก รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน มีความเป็นกันเองตรงไปตรงมา ชอบเรียนรู้ เป็นนักคิด นักปฏิบัติ นักพัฒนา มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม ชยัน อดทน รักชุมชน เป็นผู้ประสานงานที่ดี

คติประจำใจ : “ คิดให้ลึก ดูให้กว้าง มองให้ไกล คือกลไกลในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน ” รางวัลและความภาคภูมิใจ: รางวัลผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยมในปี ๒๕๖๐ และรางวัลสตรีดีเด่นแห่งชาติในปี ๒๕๖๑

๑.๒ ศพก.เครือข่าย : ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านโพธิ์ศรีสำราญ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลหัวนา อำเภอเมืองหนองบัวลำภู

- จุดเริ่มต้น เมื่อปี ๒๕๕๔ จากการเริ่มต้นโครงการ ๑ กระจ่าง ๑ คร้วเรือน และเกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกในหมู่บ้านในการใช้พื้นที่สาธารณะกุดตาแมว ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่บริเวณรอบ ๆ ขอบสระในการปลูกผักอินทรีย์เพื่อเป็นอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน โดยจัดสรรพื้นที่ปลูกคนละ ๕ เมตร สมาชิก ๔๖ คน โดยเทศบาลตำบลหัวนาจัดทำท่อส่งน้ำและติดตั้งก๊อกสำหรับให้น้ำให้สมาชิก ผลผลิตใช้บริโภคในครัวเรือนลดรายจ่าย และขายเป็นรายได้เสริม

- ปี ๒๕๕๕ - ๕๖ เริ่มจำหน่ายผลผลิต โดยมีแม่ค้ามารับซื้อถึงสวน และในการปลูกผักมีการณรงค์ให้สมาชิกไม่ใช้สารเคมี

- กิจกรรมส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก เพื่อลดการพังของหน้าดิน

ปี ๒๕๕๕ สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู นำกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโพธิ์ศรีสำราญ ขอรับพันธุ์หญ้าแฝกจากสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน ๑๐,๐๐๐ ต้น เพื่อปลูกบริเวณแนวลาดชันของหนองน้ำสาธารณะกุดตาแมว ป้องกันการพังทลายของหน้าดิน

- ปี ๒๕๕๕ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโพธิ์ศรีสำราญ ตำบลหัวนา อำเภอเมืองหนองบัวลำภู เข้าร่วมโครงการเมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๕๕๕ สมาชิกจำนวน ๓๐ คน โดยมี นายยงยุทธ โภคานิตย์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ เกษตรตำบลในขณะนั้น เป็นผู้จัดการการเรียนรู้ โดยมีการเรียนรู้ผ่านสื่อ VCD ทุกวันพุธ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ น.เป็นต้นไป และฝึกปฏิบัติในด้านต่าง ๆ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหลาย ๆ ภาคส่วน ในการอบรมให้ความรู้ เช่น สำนักงานพลังงานจังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานเทศบาลหัวนา สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองหนองบัวลำภู สถานีพัฒนาที่ดินหนองบัวลำภู กศน.ประจำตำบลหัวนา

พิธีเปิดโครงการโดยว่าที่ร้อยตรีกิตติ ชันธมิตร กรมวังผู้ใหญ่ เป็นประธานเปิดประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน ปัจจุบันสมาชิก ๖๐ คน และสมาชิกสอดแทรกอยู่ในกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เช่น กลุ่มผลิตผักอินทรีย์ กลุ่มผลิตเตาซูปเปอร์อั้งโล่(ประหยัดพลังงาน) กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง

ภาพเปิดโครงการโดยว่าที่ร้อยตรีกิตติ ชันธมิตร กรมวังผู้ใหญ่

ปี ๒๕๕๙ สถานีพัฒนาที่ดินหนองบัวลำภู ร่วมกับ เทศบาลตำบลหัวนา สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวขั้นบันได เพื่อลดการพังของหน้าดิน และเพื่อเป็นแนวกั้นในการปลูกพืชผักแบบขั้นบันได และปี ๒๕๖๐ ได้รับรางวัลชนะเลิศแปลงปลูกหญ้าแฝกระดับประเทศ ประเภทปลูกเพื่อการใช้ประโยชน์ โดยมูลนิธิชัยพัฒนา กปร./กรมพัฒนาที่ดิน จุดเด่นคือ ปลูกทั้งชุมชนและนำแฝกมาใช้ประโยชน์

ภาพการปลูกหญ้าแฝกรอบกุดตาแมว

ต่อมา ปี ๒๕๕๙ ได้รับการสนับสนุนแบบบูรณาการจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู สำนักงานเทศบาลตำบลหัวนา สำนักงานพลังงานจังหวัดหนองบัวลำภู ในการปรับพื้นที่บริเวณโคกดอนงูซึ่งเป็นที่สาธารณะของหมู่บ้านโพธิ์ศรีสำราญ พื้นที่ ๘ ไร่ ๒ งาน เป็นสถานที่เพื่อปลูกผัก โดยสำนักงานพลังงานจังหวัดหนองบัวลำภู ได้เจาะบ่อบาดาลและทำระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ มาพักไว้ที่ถังสำรอง แล้วปล่อยไปยังถังพักย่อย ณ แปลงผักของสมาชิกแต่ละราย ๓๘ ครัวเรือนๆละประมาณ ๑๒๐-๑๓๐ ตารางเมตร

สมาชิกได้เรียนรู้ในการผลิตผักปลอดสารพิษ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู ได้ให้ความรู้เรื่อง การควบคุมแมลงศัตรูพืชด้วยพืชสมุนไพร กับดักต่างๆ การใช้สารชีวภัณฑ์ (เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมโรค) การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพใช้เอง ฯลฯ ทำให้ลดต้นทุนการผลิตและปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

ด้านการจำหน่ายสินค้า มีพ่อค้ามารับซื้อที่แปลง และจำหน่ายที่ตลาดนัดสีเขียว หน้าหมู่บ้านโพธิ์ศรีสำราญ ไม่มีปัญหาด้านการตลาดแต่อย่างใด

**ผลการวิเคราะห์รายได้จากการปลูกพืชผักอินทรีย์ ชุมชนบ้านโพธิ์ศรีสำราญ ต.หัวนา
จำนวนพื้นที่ทั้งหมด ๘ ไร่ ๒ งาน**

รายการ	ไร่/เดือน	ไร่/ปี	รวม ๘ ไร่ ๒ งาน/ปี	คน/ปี (๓๘ คน)	หมายเหตุ
รายได้ (บาท)	๑๓,๙๒๔	๑๖๗,๐๘๘	๑,๔๒๐,๒๔๘	๓๗,๓๗๕	
รายจ่าย (บาท)	๑,๓๙๕	๑๖,๗๔๐	๑๔๒,๒๙๐	๓,๗๔๔	
กำไร (บาท)	๑๒,๕๒๙	๑๕๐,๓๔๘	๑,๒๗๗,๙๕๘	๓๓,๖๓๐	

รวมกลุ่มจัดตั้ง ร่วมเรียนรู้การดำรงชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ตามโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู ทุกวันพุธ ผ่าน VCD ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอเมือง และเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เช่น การทำปุ๋ย ปั้นเตาซูปเปอร์อั้งโล่ (พลังงานจังหวัด) กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ใช้เวลาในการเรียนรู้ร่วมกัน ตั้งแต่เวลา ๑๐.๐๐ น. - ๑๒.๐๐ น. ทุกวันพุธของสัปดาห์ หรืออาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมของแต่ละสัปดาห์ โดยใช้ศาลาประชาคม หมู่บ้านโพธิ์ศรีสำราญ ตำบลหัวนา อำเภอเมืองหนองบัวลำภู เป็นสถานที่เรียนรู้ร่วมกันจากการเรียนรู้จากสื่อ VCD ที่สมาชิกกลุ่มนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงและเป็นรูปธรรม เช่น การทำน้ำยาล้างจาน แชมพู น้ำส้มควันไม้ น้ำหมักหอยเชอร์รี่ การทำปุ๋ยหมัก

ภาพกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโพธิ์ศรีสำราญ

- ช่วงนี้ประสบปัญหาเรื่องน้ำ จึงย้ายสถานที่ในการปลูกผักจากที่สาธารณะโคกดอนงู ไปเป็นบ่อขยะของเทศบาล โดยเทศบาลตำบลหัวนาพร้อมสนับสนุนปรับพื้นที่ พื้นฟูพื้นที่

- ส่งเสริมการรวมกลุ่ม และจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ปี ๒๕๕๘ มีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริม หลังจากได้รับคำแนะนำในการต่อยอดกิจกรรมที่ทำเพื่อลดรายจ่าย จากว่าที่ร้อยตรีกิตติ ชันธมิตร กรมวังผู้ใหญ่ สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงเกิดกลุ่มอาชีพสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน และได้ขอจดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เมื่อวันที่ ๔ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ชื่อวิสาหกิจชุมชนปลูกผักอินทรีย์โพธิ์ศรีสำราญ รหัสทะเบียน ๔๓๙๐๑๐๕/๑๐๐๖๐ กิจกรรมที่ดำเนินการ คือ ปลูกผัก ทอผ้า และปั้นเตา

ภาพกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มปลูกผัก กลุ่มปั้นเตาอั้งโล่ กลุ่มทอผ้า

- ปี ๒๕๖๐ เปิดศูนย์ฯอย่างเป็นทางการ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหนองบัวลำภู มีการบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการ แบ่งแปลงปลูกผักจำนวน ๓๘ แปลง แบ่งโซนรับผิดชอบกลุ่มผักเป็น ๔ โซนๆละ ๘-๑๐ คน ผักที่ปลูก ประกอบด้วย ต้นหอม คะน้า กวางตุ้ง ผักชีไทย ขึ้นฉ่าย ผักบุ้ง และผักอื่นๆ

- ปี ๒๕๖๐ ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการขอรับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู ร่วมกับสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรที่ ๓ ขอนแก่น ได้ให้ความรู้และได้รับรองมาตรฐานการผลิตพืชตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) จำนวน ๒๙ คน และในปี ๒๕๖๒ มีเป้าหมายจะยกระดับมาตรฐานเป็นเกษตรอินทรีย์ทุกราย (๓๘ ราย)

ภาพการอบรมและผ่านการรับรองมาตรฐาน GAP

การตลาด :

- ปี ๒๕๖๐ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโพธิ์ศรีสำราญ เข้าร่วมการตรวจประเมินแปลงด้วยระบบ PGS ชุมชนรับรองตนเองจังหวัดหนองบัวลำภู ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู และเปิดตลาดนัดสีเขียว บริเวณหน้าโรงเรียนบ้านห้วยนา หน้าหมู่บ้านโพธิ์ศรีสำราญ

- ปี ๒๕๖๑ สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู จัดตลาดเกษตรกร วันจันทร์ และวันพฤหัสบดี บริเวณหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองหนองบัวลำภู และ วันศุกร์ บริเวณหอประชุมอนาลโย ศาลากลางจังหวัดหนองบัวลำภู

ภาพการจำหน่ายผลผลิตผักอินทรีย์/ผักปลอดภัย ตลาดชุมชน

กิจกรรมของกลุ่ม : ปลูกผัก ๓๘ ราย ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ๗ ราย และ ปั่นเตาอั้งโล่ ๒๑ คน
กลุ่มปั่นเตาอั้งโล่

กลุ่มปั่นเตาอั้งโล่บ้านโพธิ์ศรีสำราญ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพลังงานจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งให้การฝึกอบรมการปั่นเตาเพื่อใช้ในครัวเรือน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจกรรมที่ใช้พลังงานในครัวเรือนเนื่องจากเตาอั้งโล่ เป็นเตาหุงต้มที่คนไทยคุ้นเคยมานาน แต่ปัจจุบันความนิยมการใช้เตาอั้งโล่ลดน้อยลง เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยที่สะดวกสบายและถูกนำเสนอให้คนไทยได้เลือกใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อความ สะดวก สะอาด ประหยัด และมีรสนิยม เช่น เตาก๊าซ เตาไฟฟ้า เตามอเตอร์เวฟ เป็นต้น เตาหุงต้มประสิทธิภาพ สูงคือ เตาอั้งโล่ที่ถูกปรับปรุงรูปทรง โดยใช้ หลักวิชาการเข้ามาช่วย ทำให้รูปร่างเพรียว สวยงามมากขึ้น ทนทานมากขึ้น วัสดุมีคุณภาพดีขึ้น จุดไฟติดเร็วขึ้น ไม่มีควันและก๊าซพิษที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ หุงต้มสุกเร็ว เก็บความร้อนได้นาน

ที่สำคัญคือประหยัดไฟและถ่านได้ มากกว่าเตาอั้งโล่ธรรมดาถึงร้อยละ ๑๕-๒๐

กลุ่มปั่นเตาอั้งโล่บ้านโพธิ์ศรีสำราญ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลห้วยนา อำเภอเมืองหนองบัวลำภู ก่อตั้งเมื่อ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด ๒๔ คน โดยมีนายคำดี สุวรรณพิมพ์ เป็นประธานกลุ่ม

ภาพกระบวนการผลิตเตาอังโล่

ภาพกระบวนการผลิตเตาอังโล่

กลุ่มทอผ้า

กลุ่มทอผ้าบ้านโพธิ์ศรีสำราญ ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด ๑๒ คน เป็นการทอผ้าตามภูมิปัญญาของชาวบ้าน ที่สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น เป็นลักษณะการทอผ้าเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครัวเรือน โดยจะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งจะเข้ามารับซื้อในหมู่บ้าน และตัดเย็บจำหน่ายตามงานเทศกาลต่าง ๆ โดยมีนางเขาวณี ประโคถานัง เป็นประธานกลุ่ม ราคาการจำหน่าย เมตรละ ๑๕๐ บาท ซึ่งจะแบ่งรายได้เข้ากลุ่มเมตรละ ๒ บาท เพื่อให้มีเงินหมุนเวียนสนับสนุนการผลิตภายในกลุ่ม โดยเฉลี่ยสมาชิก ๑ คน สามารถทอผ้าตลอดทั้งปี ได้ประมาณ ๖๐๐ เมตรต่อปี หรือภาษาชาวบ้านเรียก ๓ หูก

ภาพการทอผ้าของสมาชิก

ภาพลักษณะลายผ้า

กลุ่มปลูกผัก

กลุ่มปลูกอินทรีย์บ้านโพธิ์ศรีสำราญ ตำบลหัวนา อำเภอเมืองหนองบัวลำภู เกิดจากการรวมกลุ่มของสมาชิกในหมู่บ้านในการใช้พื้นที่สาธารณะกุดตาแมว ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่บริเวณรอบ ๆ ขอบสระในการปลูกผักอินทรีย์เพื่อเป็นอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด ๗๐ คน โดยจัดสรรพื้นที่ปลูกคนละ ๕ เมตร ผลผลิตนำไปจำหน่ายตลาดเทศบาลชุมชนโพธิ์ศรีสำราญ ซึ่งมีหน่วยงานภาคีหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนความรู้ อุปกรณ์การผลิตต่าง ๆ เช่น สำนักงานพลังงานจังหวัดหนองบัวลำภู สนับสนุนการติดตั้งระบบน้ำในการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภูร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ในการขับเคลื่อนการผลิตพืชแบบอินทรีย์ เพื่อความยั่งยืนในการผลิต และความปลอดภัยของผู้ผลิตและผู้บริโภค

ภาพหนองน้ำสาธารณะกุดตาแมว

ภาพลักษณะการประกอบกิจกรรมด้านการเกษตรบริเวณหนองน้ำสาธารณะกุดตาแมว

ภาพการอบรมเชิงรณรงค์โคโคเตอร์มาและบิวเวอร์เรียส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์
ทางการเกษตร ลดการใช้สารเคมี เพื่อการผลิตที่ยั่งยืน

๒. แรงจูงใจในการดำเนินการทำเกษตรปลอดภัย

สมาชิกกลุ่มมีแรงจูงใจในการลดต้นทุนการผลิต มีความตระหนักถึงโทษจากการใช้สารเคมี หันมาทำ
ปุ๋ยหมัก น้ำหมักไว้เองเพื่อลดต้นทุนการผลิต และเพื่อความปลอดภัยทั้งต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคเอง ส่งผลให้
สุขภาพกาย สุขภาพจิตดีขึ้น

๓. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยภายใน :

- มีผู้นำชุมชนที่มีความสามารถ เสียสละ มีความเป็นผู้นำ เป็นนักพัฒนา
- มีทรัพยากรเอื้ออำนวย อุดมสมบูรณ์ เช่น ดินดี น้ำเพียงพอ
- มีกองทุนหมุนเวียน
- มีแรงผลักดันในการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ชุมชนมีความสามัคคี
- ผลผลิตผักมีคุณภาพ ผ่านการรับรองมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ

- มีแหล่งน้ำไหลผ่านหลายสาย สามารถใช้น้ำในการเกษตรในฤดูฝนอย่างเพียงพอและกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในฤดูแล้ง

- สภาพที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ในภูมิประเทศที่สวยงามมีภูเขา พื้นที่ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์

- สังคมชุมชนมีความเข้มแข็ง

- เป็นแหล่งผลิตสินค้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผ้าฝ้ายมัดหมี่ทอดมือ

- เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ประเภทผักต่าง ๆ

- มีเส้นทางคมนาคมขนส่งสะดวก

ปัจจัยภายนอก :

- ได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานภาคี ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยนา สถานีพัฒนาที่ดินหนองบัวลำภู องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๓ จังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลห้วยนา โครงการชลประทานหนองบัวลำภู สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์หนองบัวลำภู กศน. วิทยาลัยชุมชนสวทช. ม.ราชภัฏอุดรธานี มหาวิทยาลัยนเรศวร

๔. ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไข (ถ้ามี)

ปัญหาที่พบ:

- สมาชิกกลุ่มอยู่ในกลุ่มผู้สูงวัย ๕๐ ปีขึ้นไป

- ขาดแคลนแรงงาน

- ปัญหาย้ายธรรมชาติ

- ปลุกผักไม่ได้ในช่วงฤดูฝน

- ไม่มีบรรจุกัญธผัก

- เกิดหินปูนจากน้ำใต้ดิน

แนวทางแก้ไข :

- นำกลุ่มสมาชิกเข้ามาร่วมฝึกปฏิบัติในแปลงผัก สร้างเครือข่ายเยาวชน ใช้ศูนย์เป็นแหล่งศึกษาดูงาน

- ปลุกผักในโรงเรือน ปลุกผักบนแคร่

- ติดตั้งระบบกรองน้ำ

๕. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

ประโยชน์ต่อเกษตรกร : สุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีรายได้เพิ่มขึ้น ได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ได้รับความรู้จากบุคคลภายนอก มีภูมิคุ้มกันจากการได้รับโอกาสดีต่าง ๆ เช่น ได้รับเสด็จสมเด็จพระกนิษฐาธิราช กรมสมเด็จพระเทพฯ ในปี ๒๕๕๙

ปี ๒๕๖๑ สำนักงานเกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู นำกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านโพธิ์ศรีสำราญ เข้าร่วมรับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ จังหวัดอุดรธานี โดยนายชนะ ไขยฮ้อย เกษตรจังหวัดหนองบัวลำภู พร้อมด้วย นางประดับ สมณะ ประธานกลุ่ม กล่าวถวายรายงานผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน และได้รับคำแนะนำให้ปลูกพริก และเพาะเห็ดฟาง ไว้บริโภคในครัวเรือน

- ได้ต้อนรับท่านนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

ประโยชน์ต่อชุมชน/สังคม : เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ “หัวนาโมเดล” ในด้านการเลิกใช้สารเคมีและเกษตรอินทรีย์ จุดถ่ายเทเทคโนโลยีระบบพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นจุดศึกษาดูงาน

ประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม : สิ่งแวดล้อมดีขึ้น มีความอุดมสมบูรณ์

ผลที่ได้รับ

ที่	กิจกรรม/ผลิตภัณฑ์เด่น	ปริมาณการผลิตต่อเดือน	ผลผลิต/ไร่/เดือน	มูลค่าผลผลิต (บาท)
๑	กลุ่มปลูกผักปลอดภัยแปลงรวม จำนวน ๒ แห่ง ๑.หนองน้ำสาธารณะ กุดตาแมว โดยแบ่งพื้นที่บริเวณขอบสระคนละ ๕ เมตร	ปลูกตลอดปี จะประสบปัญหาฤดูฝน ผักเน่าเปื่อย	๑.รายจ่าย ๑,๓๙๕/เดือน ๑๖,๗๔๐/ปี	๓.กำไรเฉลี่ย ๑๑,๕๒๙/ไร่/เดือน ๑๕๐,๓๔๘/ไร่/ปี ๑,๒๗๗,๙๕๘๒/ไร่/

	๒. พื้นที่สาธารณะดอนงู โดยมีพื้นที่ปลูก ๘ ไร่ ๒ งาน สมาชิก ๓๘ คน		๒.รายได้ ๑๓,๙๒๔/เดือน ๑,๔๒๐,๒๔๘/ปี	ปี (๓๘ ราย)
๒	กลุ่มทอผ้าด้วยกี่กระตุก สมาชิกจำนวน ๑๒ คน เป็นการรวมกันขายรวมกันซื้อวัตถุดิบในการทอผ้าผลิตภัณฑ์กลุ่ม ๑.ผ้าคลุมไหล่ ๒. ผ้าพันคอ ๓.ผ้าถุง เป็นการทอด้วยกี่กระตุกและย้อมสีจากวัสดุธรรมชาติ มีพ่อค้ามารับซื้อที่หมู่บ้าน และขายตามงานต่าง ๆ รวมทั้งส่งขายให้กับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะผ้าพันคอย้อมสีจากธรรมชาติ	ทอผ้าตลอดปี กำลังการทอผ้าของกลุ่มไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า	๒๐๐ เมตร/เดือน	๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน
๓	กลุ่มปั้นเตาอั้งโล่ เป็นการรวมกลุ่มหลังจากได้รับการอบรมจากสำนักงานพลังงานจังหวัด และใช้ดินเหนียวที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสร้างรายได้	ปั้นเตาตามความต้องการลูกค้า	๒๐ ใบ/เดือน	๔,๔๐๐ บาท/เดือน
๔	กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้า ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากการเข้าร่วมโครงการ ๙๑๐๑ตามรอยเท้าพ่อ ภายใต้ร่มพระบารมี " เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน"	ปลูกได้ ๖ เดือน	๓๕๐ กก./เดือน	๑๗,๕๐๐ บาท/เดือน

๖. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่นๆ

- บ้านโนนนาคี ต.ป่าไม้งาม กลุ่มถ่านไบโอชาและเกษตรอินทรีย์ นำสินค้ามาร่วมจำหน่าย
- บ้านทรายทอง หมู่ที่ ๑๖ ต.ห้วยนา กลุ่มปลูกผักอินทรีย์
- บ้านดินทรายอ่อน ต.ห้วยนา เกษตรอินทรีย์
- ผู้ศึกษาดูงานทั่วไปทั้งในและต่างจังหวัด

ภาพประกอบการถอดบทเรียน

